

Spis rzeczy

wraz z tytułami oryginalnymi i przypisami

6 Słowo wstępne

ANONIM

- 7 Tyś jest mój, jam twoja jest / *Du bist mîn, ich bin dîn* – powst. ok. 1180; tekst niemiecki w rękopisie łacińskiego listu, pochodzącym prawdopodobnie z klasztoru benedyktynów w Tegernsee.

DIETMAR VON AIST

- 8 Tam na lipie tej wysokiej / *Ûf der linden obene*
8 Znów pora się zmieniła / *Sich hât verwandelt diu zît* – w kolejnych zwrotkach głos kochanka, dziewczyny, posłańca i kochanka.
9 Ty śpisz jeszcze, mój kochanku? / *Slâfest du, friedel ziere?*

FRIEDRICH VON HAUSEN

- 10 Me serce się rozłącza oto z ciałem / *Mîn herze und mîn lîp diu wellent scheiden* – pieśń rycerza wyruszającego na wyprawę krzyżową (Kreuzlied).
11 Myślę czasem sobie / *Ich denke underwîlen*

HEINRICH VON VELDEKE

- 12 W kwietniu cudnym takim / *In dem aberellen*

RUDOLF VON FENIS

- 13 Chociaż nadzieję żywiłem miłości / *Gewan ich ze minnen ie guoten wân*
13 Cierpienia tego sobie sam przydałem / *Ich hân mir selber gemachet die swaere*

- 15 PIEŚŃ O NIBELUNGACH / *Nibelungenlied* – wersja z ok. 1200 r., przekazana w rękopisie z połowy XIII w., ogłoszona drukiem 1866 (inne wersje publikowane wcześniej). Wybrany rozdział (przygoda) XXXVII *Jak margraf Rydegier został zabity* przedstawia scenę z pobytu Burgundów (Nibelungów) u króla Etzela (Attyli) na zaproszenie jego żony Krymhildy, siostry władców Burgundii Guntera, Gernota i Giselhera, która mściła śmierć Zygryda ze zdradzieckiej ręki pierwszego dostojnika w królestwie Burgundii, Hagena. Margraf Rydegier z Bechelaren jest wiązany podwójną i konfliktową lojalnością, względem Burgundów i Etzela z Krymhildą. W drodze na ich dwór odbyły się w Bechelaren zaręczyny Giselhera z córką Rydegiera, Gotelindą.

ALBRECHT VON JOHANDSDORF

- 27 Ujrzałem panią wdzięczną / *Ich vant si âne huote* – na wzór prowansalskiej tencony, pieśń dialogowego sporu.

HEINRICH VON MORUNGEN

- 29 Tak lotną rozkoszą i czystą / *In sô hôher swebender wunne*
29 To boli wszak, gdy kocha ktoś serdecznie / *Ez tuot vil wê, swer herzeclîche minnet*
30 Na łące posłyszałem / *Ich hôrte ûf der heide*
31 Ach, ach, czy już nie zdarzy się / *Owê, sol aber mir iemer mê* – naprzemienny głos (Wechsel), wspominający sytuację właściwą pieśni porannej (Tagelied).

- 32 Tak mi się stało, jakbym dzieckiem był / *Mir ist geschehen als einem kindelîne*
– monolog zwany pieśnią o Narcyzie ze względu na motyw zwrotki trzeciej.
- 32 Ty słodka, luba morderczyni / *Vil süeziu senftiu toeterinne*

REINMAR VON HAGENAU

- 34 O wszystko staram się, co mąż / *Ich wirbe umbe allez, daz ein man*
- 35 Miły gończe, pospiesz tam / *Lieber bote, nu wirbe alsô*
- 36 Od tego dnia, gdy krzyż swój wziąłem / *Des tages dô ich daz kriuze nam*

WALTHER VON DER VOGELWEIDE

- 38 Ów mąż się stawia groźnie tak / *Ein man verbiutet âne pflicht*. Na melodię pieśni Reinmara von Hagenau *Ich wirbe umb allez daz ein man* – strofa druga włożona w usta damy, która odpowiada na skargę Reinmara.
- 38 Już długo milczeć zamierzyłem sobie / *Lange swîgen des hât ich gedâcht*
- 39 Ja o niej dobrze tak mówiłem / *Ich hân ir sô wol gesprochen*
- 40 W zwątpieniu ciężkim pogrążony / *In einem zwîvelîchen wân*
- 41 Wciąż mnie dziwi, co ta dama / *Mich nimet iemer wunder waz ein wîp*
- 42 Czym ci obojętny? / *Bin ich dir unmaere?*
- 43 Weź, pani, wieniec ten! / *Nemt, frouwe, disen kranz!*
- 44 A tam pod lipą / *Under der linden*
- 45 Jak chciałbym dożyć tego / *Müeste ich noch geleben*
- 45 Ostoją wszech wartości i strażniczką / *Aller werdekeit ein füegerinne*
- 45 Biada ach, ty dworski śpiewie / *Owë, hovelîchez singen*
- 46 Na kamieniu siadłem sobie / *Ich saz ûf eime steine*

WOLFRAM VON ESCHENBACH

- 48 Promień świtu w czas strażnika śpiewu / *Der morgenblic bî wahters sange*
- 49 Jego szpony / *Sine klâwen*
- 50 Już wstaje dzień! / *Ez ist nu tac*
- 51 Parsifal / *Parzival* – pierwsza dekada XIII w. Początek księgi IX. Przypisy tłumacza.
- 58 Titirel – po 1217. Fragment.

GOTTFRIED VON NEIFEN

- 60 Gdybym miał przez całe lato / *Sol ich disen summer lanc*

KONRAD VON WÜRZBURG

- 61 Gdy dzień blask ześle na kochanków dwoje / *Swâ tac erschînen sol zwein liuten*

KSIĄŻĘ HENRYK Z WROCŁAWIA

- 62 Tobie się skarżę, maju / *Ich klage dir, meie*

STEINMAR

- 64 Młodzieniec leżał potajemnie / *Ein kneht der lac verborgen*
- 64 Że mnie ta nagrodzić nie chce / *Sit si mir niht lônên wil*

JOHANNES HADLAUB

- 66 Posłowie zimy oto się zjawili / *Winter hât vorbotten ûz gesendet*

HUGO VON MONTFORT

- 67 Strażnika zapytałem, czy już dnieje / *Ich fragt ein wachter, ob es wer tag*

SEBASTIAN BRANT

Okręt błaznów / *Das Narrenschiff* – 1494. Wybór z rozdziałów I–CXII:

- 68 O wszczynaniu waśni / *Von zwytracht machen* – rozdz. VII.
 69 O władzy błaznów / *Von dem gwalt der narren* – rozdz. XLVI.
 71 O niechęci do pouczeń / *Von ungeduld der straff* – rozdz. LIV.
 72 O nadstawianiu uszu / *Von oren blosen* – rozdz. CI.

FRIEDRICH SPEE

- 74 Oblubienica Jezusowa chwali Boga przy śpiewie ptaków / *Die Gespons Jesu lobet Gott bei dem Gesang der Vögel* – w: *Trutznachtigall oder geistlich-poetisch Lustwäldlein*, wyd. pośm. 1649, Kolonia.

FRIEDRICH VON LOGAU

- 77 Co najlepsze na świecie / *Das Beste der Welt* – *Salomons von Golaw deutscher Sinn-Getichte drei Tausend* 1654, Wrocław: *Desz ersten Tausend andres Hundert*. W pseudonimie Salomon von Golaw występuje anagram toponimu Logau (Łagów).
 77 Litery wojny / *Des Krieges Buchstaben* – jw.: *Desz ersten Tausend fünfftes Hundert*. Akrostych, pierwsze litery wersów: Kummer, Raub, Jammer, Elend, Grausamkeit, Sind, tworzą wyraz KRIEGS.
 77 Cnoty dzisiejszego świata / *Heutige Welt-Kunst* – jw.: *Desz ersten Tausend neundes Hundert*.

DANIEL CZEPKO

- 78 Lęk i zgryzota miłości nagroda / *Angst und Hohn der Liebe Lohn* – w zbiorze *Drey Rollen verliebter Gedancken: Andere Rolle Verliebeter Gedancken oder Wurm unterschiedener Vorbildungen*, powst. 1634, publ. 1924.

ANDREAS GRYPHIUS

- 79 Wszystko jest marnością / *Es ist alles eitel* – *Sonnette* 1643, Leszno; księga I.
 79 Ludzka nędza / *Menschliches Elende* – jw.
 80 Na dzień Nawiedzenia Maryi, Łk 1. / *Auff den Tag der Heimsuchung Mariæ. Luc. I* – *Sonnette* 1657, Wrocław; księga IV.
 80 Kontemplacja czasu / *Betrachtung der Zeit* – *Andreae Gryphii Seug-Amme oder untreues Gesind [...] Deutsche Epigrammata* 1663, Wrocław; *Epigramatów* księga I.
 81 Piast. Śpiewogra / *Piastus. Lust- und Gesang-Spiel* – powst. ok. 1660 dla uczczenia narodzin księcia Jerzego Wilhelma legnickiego, uważanego za ostatniego z Piastów linii brzesko-legnickiej. Rodzicami byli książę Chrystian legnicki i księżna Luiza von Anhalt-Dessau (ojciec chciał nadać synowi imię Piast i ustąpił wskutek sprzeciwu duchowieństwa kalwińskiego); wyd. pośm. 1698. Odśłony piąta (bez rodzajowej scenki komediowej) i szósta.

CHRISTIAN HOFFMANN VON HOFFMANNSWALDAU

- 89 Rozkosz świata / *Lust der Welt* – pierwodruk pośm.: Ch. H., *Deutsche Übersetzungen und Getichte* 1679, Wrocław; w dziale *Vermischte Gedichte*.

ANGELUS SILESII / ANIOŁ ŚLĄZAK

Święta uciecha duszy albo Duchowne pieśni pasterskie zakochanej w swoim Jezusie Psyche / *Heilige Seelen-Lust oder Geistliche Hirten-Lieder der in ihren Jesu verliebten Psyche* – księgi 1–4 1657; całość 1668, Wrocław. Wybór z ksiąg 1–5:

- 90 Jezu, Jezu, do mnie przyjdź / *Jesu, komm doch selbst zu mir*
 91 Świat oto zrodził się na nowo / *Jetzt wird die Welt recht new gebohrn*
 92 Patrz, twój wisi oblubieniec / *Schaw Braut wie hängt dein Bräutigam*
 93 Chwalcie Boga, chrześcijanie / *Nun danket Got, ihr Christen all*
 94 Oblubieńcze, nie pamiętasz / *Liebster Bräutigam denkst du nicht*
 95 Chcę lutnię mą szykować / *Ich wil die Laute rühren*
 96 Chodźcie, na me życie patrzcie / *Kommt her und schauet an mein Leben*
 98 Łaciński Veni Creator Spiritus / *Das Lateinische Veni Creator Spiritus*
 99 Cherubinowy wędrowiec czyli Epigramatyczne rymy duchowne wprowadzające do kontemplacji Boga / *Geistreiche Sinn- uns Schlußreime zur Göttlichen Beschauligkeit anleitende* – księgi 1–5 1657, Wiedeń; całość 1675, Kłodzko. Wybór z ksiąg 1–6.

JOHANN CHRISTIAN GÜNTHER

- 111 Aria pocieszenia / *Trost-Aria* – powst. 1714, Świdnica; w dziale *Klagelieder und geistliche Gedichte*, powst. 1721–1723, Kamienna Góra i Jena; wyd. zbior. 1724–1735.
 112 Z Myśli o pokucie / *Buszgedancken* – powst. 1721–1723; jw.

MATTHIAS CLAUDIUS

- 113 Pieśń o wojnie / *Kriegslied* – powst. 1778; *Musen-Almanach Vossa* na rok 1778.
 114 Do śmierci / *An den Tod* – 1773.
 114 Pieśń wieczorna / *Abendlied* – *Asmus omnia sua secum portans*, cz. IV 1783. Asmus jest kryptonimem poety.

LUDWIG HÖLTY

- 116 Do słowika / *An eine Nachtigall* – 1772; publ. pośm. *Gedichte* 1783. Pieśni Schuberta i Brahmsa pt. *An die Nachtigall*.
 116 Pieśń miłosna / *Minnelied* – 1773, publ. jw. Kompozycje Schuberta i Brahmsa. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.
 117 Pieśń majowa / *Maylied* – 1773; *Musen-Almanach Vossa* na rok 1781.

CHRISTIAN FRIEDRICH SCHUBART

- 118 Pstrąg / *Die Forelle* – powst. 1783. Wersja Schuberta bez czwartej zwrotki.

JOHANN WOLFGANG GOETHE

- 119 Piękna noc / *Die schöne Nacht* – *Neue Lieder* 1769 pt. *Die Nacht*.
 119 Odmiana / *Wechsel* – jw. pt. *Unbeständigkeit*.

- 120 Witanie i żegnanie / *Willkommen und Abschied* – 1771; „Iris” 1775 pt. *Mir schlug das Herz*. Reichardt, Schubert.
- 121 Różyczka polna / *Heidenröslein* – publ. anonim. 1773 pt. *Fabelliedchen* i 1779 pt. *Röschen auf der Heide*; *Schriften* 1789. Reichardt, Tomášek, Schubert, Werner, Schumann, Moniuszko.
- 121 Fiołek / *Das Veilchen* – „Iris” 1775. Mozart, Reichardt, Moniuszko.
- 122 Prometeusz / *Prometheus* – 1774; publ. anonim. 1785; *Schriften* 1789. Reichardt, Schubert, Wolf.
- 123 Król w Thule / *Der König in Thule* – 1774. Wczesna wersja w zbiorze pieśni Seckendorffa *Volks- und andere Lieder* 1782; ostateczna w *Schriften*, 1790. W *Fauście* śpiewa tę balladę Małgorzata. Reichardt, Zelter, Tomášek, Schubert, Berlioz, Liszt, A. Radziwiłł.
- 124 Na jeziorze / *Auf dem See* – 1775; *Schriften* 1789. Reichardt, Tomášek, Schubert, Wolf.
- 125 Tęsknota / *Sehnsucht* – 1775; w wyd. ost. ręki w dziale *Nachlese*.
- 125 Rybak / *Der Fischer* – publ. anonim. w *Volkslieder* Herdera 1779 pt. *Das Lied vom Fischer*; *Schriften* 1789. Reichardt, Zelter, Tomášek, Schubert, Berlioz, Schumann, Liszt, R. Strauss, A. Radziwiłł, Moniuszko.
- 126 Śpiew duchów nad wodami / *Gesang der Geister über den Wassern* – 1779; *Schriften* 1789. Beethoven, Schubert.
- 127 Pieśń nocna wędrowca / *Wandrer's Nachtlid* – wczesna wersja pt. *Am Hang des Ettersberg*, d. 12. Febr. 76; „Christliches Magazin”, Zurych 1780, pt. *Um Friede*; *Schriften* 1789. Reichardt, Zelter, Schubert, Schumann, Liszt, Mendelssohn, Wolf.
- 127 Toż samo / *Ein gleiches* – utwór napisany na ścianie domku myśliwskiego na Kickelhahn koło Ilmenau 6 września 1780; nieautoryzowane warianty w czasopiśmie od 1801; *Werke* 1815. Liczne kompozycje.
- 127 Radosna i cierpiąca / *Freudvoll und leidvoll* – pieśń Klary w tragedii *Egmont*, powst. 1775–1787, publ. 1788.
- 128 Król olch / *Erlkönig* – ze śpiewogry *Die Fischerin*, wyst. 1782; *Schriften* 1789. Schubert, Reichardt, Beethoven, Zelter.
- 129 Śpiewak / *Der Sänger* – ballada powst. prawdopodobnie 1783; publ. w *Latach nauki Wilhelma Meistra* 1795. Siedmiowersowa strofa, utrzymana w metrum jambicznym, ma w poezji niemieckiej tradycję sięgającą średniowiecza i poświadczoną w ewangelickiej pieśni kościelnej XVI i XVII w., wg wzoru Marcina Lutera (stąd nazywana strofą luterzańską), występuje też w pieśniach Anioła Ślązaka. Reichardt, Zelter, Schubert, Schumann pt. *Ballade des Harfners*, Wolf.
- 130 Mignon – *Musen-Almanach* na rok 1789. Utwór otwierał najpierw czwartą księgę *Wilhelm Meisters theatralische Sendung*, potem trzecią księgę *Wilhelm Meisters Lehrjahre* 1795. W obecnym przekładzie początek i niektóre dalsze fragmenty zaczerpnięte z parafrazy A. Mickiewicza *Do H****, *Wezwanie do Neapolu* (*Nasładowanie z Goethego*). Reichardt, Zelter, Beethoven, Schubert, Schumann, Liszt, Czajkowski, Wolf; do Mickiewiczowskiej parafrazy Moniuszko.
- 130 Małgorzatka przy kołowrotku / *Gretchen am Spinnrade* – z pierwszej części *Fausta*, publ. 1790. Wczesna kompozycja Schuberta, 1814.
- 132 Cisza morska / *Meeresstille* – publ. 1795. Reichardt, Beethoven, Schubert, Mendelssohn.

- 132 Szczęśliwy rejs / *Glückliche Fahrt* – jw.
- 132 Bliskość kochanka / *Nähe des Geliebten* – Musen-Almanach Schillera na rok 1796. Reichardt, Beethoven, Zelter, Tomášek, Schubert, Schumann.
- 133 Tylko kto zna tęsknotę / *Nur wer die Sehnsucht kennt* – pieśń Mignon z piątej księgi *Wilhelm Meisters Lehrjahre* 1795, wcześniej w *Wilhelm Meisters theatralische Sendung*. Reichardt, Zelter, Tomášek, Beethoven, Schubert, Schumann, Czajkowski, Wolf.
- 133 Nie każ mi mówić, milczeć każ mi / *Heiß mich nicht reden* – pieśń Mignon z piątej księgi tegoż dzieła. Schubert, Schumann, Wolf.
- 133 Pozwólcie jaśnieć, póki jestem – *So laßt mich scheinen, bis ich werde* – pieśń Mignon z ósmej księgi tegoż dzieła. Schubert, Schumann, Wolf.
- 134 Kto kupi bóstwa miłości / *Wer kauft Liebesgötter?* – w operze Mozarta *Czarodziejski flet*, wyst. w Weimarze 1795, pieśń śpiewają Papageno i Papagena, unosząc uskrzydłone dzieci w złotych klatkach; Vossischer Musen-Almanach na rok 1796. Mickiewicz pisał do J. Czeczota 1821: „Szkoda, że nie czytasz Goethego; jest tam jeden słodziuchny anakreontyk, przednie wymyślony: *Przedaż ptaków miłości*”. Reichardt, Zelter, Tomášek.
- 135 Nieprzystępna / *Die Spröde* – „Journal für Theater und andere schöne Künste” 1797. Na motywach tej pieśni powstała piosenka Zosi z II cz. *Dziadów* Mickiewicza. Zelter, Tomášek, Wolf.
- 135 Chłopiec i potok młyński / *Der Junggesell und der Mühlbach* – publ. jw. Zelter.
- 137 Uczeń czarnoksiężnika / *Der Zauberlehrling* – 1797; Musen-Almanach na rok 1798. Zelter, Schubert.
- 140 Alpy Szwajcarskie / *Schweizeralpe* – Musen-Almanach na rok 1799.
- 140 Syn Muz / *Der Musensohn* – *Neue Schriften* 1800. Reichardt, Zelter, Schubert.
- 141 Nad rzeką / *Am Flusse* – 1765–1768; Musen-Almanach na rok 1799 pt. *An meine Lieder*. Reichardt, Tomášek, Schubert.
- 141 Natura z sztuką zdają się zwaśnione / *Natur und Kunst, sie scheinen sich zu fliehen* – prawdop. 1800, sonet włączony do prologu dramatycznego *Was wir bringen. Vorspiel bei der Eröffnung des neuen Schauspielhauses zu Lauchstädt* 1802.
- 141 Dusza świata / *Weltseele* – Taschenbuch auf das Jahr 1804 pt. *Weltschöpfung* (Stworzenie świata); w wyd. 1806 pod obecnym tytułem, w wyd. 1815 w dziale *Pieśni towarzyskie (Gesellige Lieder)*, w wyd. ost. ręki także w dziale *Bóg i świat (Gott und Welt)*. Reichardt.
- 142 Pieśń biesiadna / *Tischlied* – powst. 1802, pwdr. jw. Schubert.
- 144 Tęsknota / *Sehnsucht* – jw.
- 145 Rozstanie / *Abschied* – powst. 1807–1808; *Werke* 1815; czwarty z cyklu siedemnastu sonetów.
- 146 Zakochana pisze / *Die Liebende schreibt* – jw., sonet ósmy.
- 146 Szczęsna tęsknota / *Selige Sehnsucht* – Taschenbuch für Damen na rok 1817 pt. *Vollendung*; *West-östlicher Divan* 1819, rozszerz. 1827; w dziale *Buch des Sängers*.
- 147 Wolna myśl / *Freisinn* – *West-östlicher Divan*, jw. Schumann, *Myrthen*.
- 147 Pograżony / *Versunken* – jw.; w dziale *Buch der Liebe*.
- 147 Pieśń artystów / *Künstlerlied* – „Der Gesellschafter” 1817; utwór włączony 1821 do *Lat wędrówki Wilhelma Meistra*.

- 148 Jednostka i wszechświat / *Eins und Alles* – „Morgenblatt für gebildete Stände” 1823.
- 149 W kostnicy to się działo / *Im ernsten Beinhaus war's* – 1826; *Nachgelassene Werke* 1833 pt. *Bei Betrachtung von Schillers Schädel*.
- 150 Narzeczonej / *Der Bräutigam* – „Chaos” 1829.

JOSEPH FRANZ RATSCHKY

- 151 Droga czeladnika / *Gesellenreise* – „Journal der Freymaurer” 1785. Mozart.

FRIEDRICH SCHILLER

- 152 Do Radości – *An die Freude* – oda powst. 1785, publ. 1786; wersja ostateczna 1803; kompozycja Schuberta (op. posthum.), Beethoven w IX Symfonii.
- 155 Dziewczyna z innego świata / *Das Mädchen aus der Fremde: In einem Tal bei armen Hirten* – publ. 1797. Schubert.
- 156 Do Emmy / *An Emma* – publ. 1797 pt. *Elegie. An Emma*.
- 156 Ból miłości / *Liebesschmerz: Weit im Nebel grauer Ferne liegt mir das vergangene Glück* – Do Emmy w wersji Schuberta.
- 156 Skarga dziewczyny / *Des Mädchens Klage: Der Eichwald braust, die Wolken ziehn* – publ. 1798. Schubert.
- 157 Tajemnica / *Das Geheimnis* – publ. 1797. Schubert.
- 158 Oczekiwanie / *Die Erwartung* – publ. 1799. Schubert.
- 160 Pieśń o dzwonie. Fragment / *Das Lied von der Glocke* – „Die Horen” 1799.

FRIEDRICH VON MATTHISSON

- 161 Modląca się / *Die Betende* – 1778; publ. 1791. Schubert.
- 161 Adelaida / *Adelaide* – Vossischer Musen-Almanach 1790. Beethoven, Schubert.
- 162 Wspominanie / *Andenken: Ich denke dein* – 1792; Flora. Deutschlands Töchtern geweiht, 1802. Beethoven, Schubert, Wolf.
- 162 Wspomnienie / *Erinnerung: Kein Rosenschimmer leuchtet dem Tag zur Ruh* – 1793, publ. 1794. Schubert.
- 163 Wspomnienia / *Erinnerungen: Am Seegestad', in lauen Vollmondnächten* – Vossischer Musen-Almanach 1793. Schubert.

GEORG PHILIPP SCHMIDT

- 164 Przybysza pieśń wieczorna / *Des Fremdlings Abendlied* – powst. 1816; publ. 1821.
- 165 Wędrowiec / *Der Wanderer* – tegoż utworu wersja Schuberta, skrócona i zmieniona, 1816.

FRIEDRICH HÖLDERLIN

- 166 Do M. B. / *An M. B.* – 1785. Skrót w tytule oznacza prawdop. Christiana Ludwiga Bilfingera: An M[eißen] B[ilfinger]. Carl Müller-Rastatt, *Aus FH-s. Schülerjahren*. „Neues Tagblatt”, Stuttgart 1893.
- 166 Żądza chwały / *Die Ehrsucht* – powst. prawdop. 1788; „Morgenblatt für gebildete Leser” 1863.
- 167 Walka namiętności / *Der Kampf der Leidenschaft* – 1788; „Der Schwäbische Bund” 1919.
- 168 Moje postanowienie / *Mein Vorsatz* – 1787; Archiv für Literaturgeschichte 1885.

- 169 Nie zniosę tego nigdy! / *Ich duld' es nimmer!* – powst. 1789; „Vom Fels zum Meer” 1893. Wiersz znany też pt. *Zornige Sehnsucht* (Gniewna tęsknota).
- 170 Do ciszy / *An die Stille* – 1790; „*Zeitung für elegante Welt*” 1829.
- 171 Grecja / *Griechenland* – „*Urania*” 1793; „*Neue Thalia*” Schillera 1793.
- 172 Do Neuffera / *An Neuffer* – „*Die Einsiedlerinn aus den Alpen*” 1794.
- 173 Młodzieniec do mądrych doradców / *Der Jüngling an die klugen Ratgeber* – 1797; *Seufferts Vierteljahrschrift* 1891.
- 174 Dęby / *Die Eichbäume* – „*Die Horen*” 1797.
- 175 Do Diotymy / *An Diotima* – rkps. nieukończ. 1797; publ. 1908.
- 176 Zaproszenie / *Einladung* – 1797; *Taschenbuch von der Donau* na rok 1825.
- 177 Wytchnienie / *Die Muße* – 1797; publ. 1922.
- 178 Milczały ludy / *Die Völker schwiegen* – fragment zamierzonego większego utworu, powst. jesienią 1797 lub na pocz. 1798, po zwycięstwach Napoleona we Włoszech; odnosi się do pierwszej wojny koalicyjnej z rewolucyjną Francją 1792–1797; publ. 1921.
- 178 Vanini – 1798; publ. 1891.
- 179 Kapryśni / *Die Launischen* – *Taschenbuch für Frauenzimmer von Bildung* na rok 1800.
- 179 Fantazja wieczorna / *Abendphantasie* – *Britischer Damenkalender und Taschenbuch* na rok 1800.
- 180 Empedokles – Aglaja. *Jahrbuch für Frauenzimmer* na rok 1801.
- 180 Heidelberg – jw.
- 181 Neckar / *Der Neckar* – jw.
- 182 Ojczyzna / *Die Heimat* – *Württembergisches Taschenbuch auf das Jahr 1806 für Freunde und Freundinnen des Vaterlandes*.
- 183 Rozstanie / *Der Abschied – Gedichte* 1826.
- 184 Natura i sztuka czyli Saturn i Jowisz / *Natur und Kunst oder Saturn und Jupiter* – publ. jw.
- 185 Chleb i wino / *Brot und Wein* – powst. prawdop. 1800/1801. Pierwotny zarys miał tytuł *Der Weingott*. Wersy 1–18 w *Musen-Almanach* Leo von Seckendorfa na rok 1807 pt. *Die Nacht*, całość w książce: Carl Müller-Rastatt, *F.H. Sein Leben und sein Dichten. Mit einem Anhang ungedruckter Gedichte* 1894.
- 189 Powrót / *Heimkunft* – powst. wiosną 1801, po powrocie ze Szwajcarii; „*Flora*” 1802. Aluzja do pokoju w Lunéville 1801.
- 190 Patmos, wersja 4 – wersja 1 powst 1803, publ. w *Musen-Almanach* Seckendorfa na rok 1808.
- 194 Wspomnienie / *Andenken* – powst. prawdop. 1802; publ. jw.

NOVALIS

- 197 Wieczór / *Der Abend* – z wierszy 1788–1793.
- 198 Dzieje poezji / *Geschichte der Poesie* – jw.
- 199 Początek / *Anfang* – 1795.
- 200 Przybysz / *Der Fremdling* – „*Athenaeum*” 1798.
- 201 Gdy już nie liczby i figury / *Wenn nicht mehr Zahlen und Figuren* – z rękopisów do nieukończonej drugiej części powieści Novalisa *Heinrich von Ofterdingen* 1801. „Powrót do świata” jest pojęciem zaczerpniętym z Jakuba Boehme.

Ludwig Tieck poprzedził tę powieść komentarzem: „Świat niewidzialny został połączony z widzialnym w wiecznotrwałym związku. [...] W następującym wierszu, który miał znaleźć swoje miejsce w *Offerdingen*, wyraził autor w najprostszym sposób, czym jest wewnętrzny duch jego książek”.

- 201 Gdybym miał go tylko / *Wenn ich ihn nur habe* – pieśń V ze zbioru *Geistliche Lieder* (Pieśni duchowne) 1799–1800, publ. pośm. *Schriften* 1802.
- 202 W stu wizerunkach widzę ciebie / *Ich sehe dich in tausend Bildern* – pieśń XV; jw.
- 203 Hymny do nocy/ *Hymnen an die Nacht* – „Athenaeum” 1800. Cz. 1 i 5.

LUDWIG TIECK

- 209 Melancholia / *Melancholie* – w powieści *Geschichte des Herrn William Lovell* 1794.
- 210 Rozkosz samotności / *Wonne der Einsamkeit* – w komedii *Prinz Zerbino oder die Reise nach dem guten Geschmack* 1798.
- 211 Odjazd / *Abreise* – *Gedichte* 1805.

CLEMENS BRENTANO

- 212 Lore Lay – 1800, w powieści *Godwi* 1801, gdzie śpiewa tę balladę jedna z bohaterek jako wyraz zawiedzionej miłości. Przypis autora.
- 215 O chłodny lesie / *O kühler Wald* – 1802; publ. 1844. Brahms. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.
- 215 Boskości świątynia wysoka zniszczona / *Der Gottheit hoher Tempel ist zerstöret* – 1800, publ. 1936/1937.

CLEMENS BRENTANO, LUDWIG ACHIM VON ARNIM

Ze zbioru: Cudowny róg chłopca / *Des Knaben Wunderhorn*, t. 1–3 1806–1808. Cykl Mahlera pod tym samym tytułem.

- 216 Reveille / *Reveille*
- 217 Mały dobosz / *Tamburgesell*
- 218 Nocna pieśń sztyldwacha / *Der Schildwache Nachtlied*
- 219 Kto wymyślił tę piosnkę / *Wer hat dies Liedlein erdacht*. W cyklu Mahlera tekst sparafrazowany.
- 219 Niebo jest skrzypiec pełne / *Der Himmel hängt voll Geigen* – Mahler pt. *Das himmlische Leben* (Życie niebiańskie).
- 220 Antoniego z Padwy kazanie do ryb / *Des Antonius von Padua Fischpredigt*
- 222 Chodź tu na chwilę, ja też się liczę / *Geh du nur hin, ich hab mein Theil* – Mahler pt. *Trost im Unglück* (Pociecha w nieszczęściu).
- 223 Daremny trud / *Verlorene Mühe*
- 224 Za późno / *Verspätung* – Mahler pt. *Das irdische Leben* (Życie ziemskie).
- 225 Reński pierścione / *Rheinischer Bundesring* – Mahler pt. *Rheinlegendchen* (Opowieść znad Renu).
- 226 Lenora / *Lenore* – w stosunku do wcześniejszej słynnej ballady Gottfrieda Bürgera *Lenore* (publ. 1774) autorzy zbliżyli się do przekazów pieśni ludowej, znacznie skracając fabułę, rezygnując z wczesnoromantycznego demonicznego sztafażu i ocalając bohaterkę.
- 227 Zawody kukułki ze słowikiem / *Wettstreit des Kukuks mit der Nachtigall* – Mahler pt. *Lob des hohen Verstandes* (Pochwała wysokiego rozumu).

- 228 Pieśń dręczonego w lochu / *Lied des Verfolgten im Turm*
 229 Nieopisana radość / *Unbeschriebene Freude* – wersja Mahlera ze znacznymi zmianami pt. *Wo die schönen Trompeten blasen* (Gdzie trąbki pięknie grają).
 230 Praświatło / *Urlicht*

ADELBERT VON CHAMISSO

Zbiór: Miłość i życie kobiety / *Frauen-Liebe und Leben* – Berlin 1839. Cykl Schumanna 1840.

- 231 Odkąd go ujrzałam / *Seit ich ihn gesehen*
 231 On, najmiłszy spośród wszystkich / *Er, der herrlichste von allen*
 232 Nie pojmę, nie uwierzę nigdy / *Ich kann's nicht fassen, nicht glauben*
 232 Pierścionku na moim palcu / *Du Ring an meinem Finger*
 233 Pomóżcie, siostry / *Helft mir, ihr Schwestern*
 234 Przyjacielu, patrzysz / *Süßer Freund, du blickest*. Pieśń Schumanna bez trzeciej zwrotki.
 235 Na moim sercu, na mojej piersi / *Am meinem Herzen, an meiner Brust*
 235 A teraz pierwszy zadałeś mi ból / *Nun hast du mir den ersten Schmerz gethan*

FRIEDRICH RÜCKERT

- 236 Wchłonałem pełną piersią wiosnę / *Ich hab' in mich gesogen den Frühling* – *Gesammelte Gedichte* 1834 n. Schubert, 1823?
 236 Gdy kochasz piękno / *Liebst du um Schönheit* – Mahler, *Rückert-Lieder*.
 237 Bądź mi pozdrowiona / *Sei mir gegrüßt: O du Entriß'ne mir* – Schubert, 1821.
 237 Pielgrzymka / *Die Wallfahrt: Meine Thränen im Bußgewand* – Schubert, 1823?
 238 O północy / *Um Mitternacht* – Mahler, *Rückert-Lieder*.

Treny na śmierć dzieci / *Kindertotenlieder* – powst. 1834, publ. pośm. 1871. Wybór i muzyka Mahlera 1901–1904:

- 239 Słońce wschodzi dziś tak jasno / *Nun will die Sonn' so hell aufgehn* – w dziale *Trost und Erhebung*.
 239 Już widzę, czemu płomieniem tak mrocznym / *Nun seh' ich wohl, warum so dunkle Flammen* – w dziale *Krankheit und Tod*.
 239 Gdy mateczka twoja / *Wenn dein Mütterlein* – jw.
 240 Tak często myślę, że one tylko wyszły / *Oft denk' ich, sie sind nur ausgegangen* – w dziale *Trost und Erhebung*.
 240 W taką wichurę, w taką pogodę / *In diesem Wetter, in diesem Braus* – jw. Wersja Mahlera zmieniona.

JOSEPH VON EICHENDORFF

- 241 Gdy stałeś tak samotny na brzegu urwiska / *Wenn du am Felsenhange standst alleine* – cz. 8 cyklu *Jugendandacht* (Młodzieńcza modlitwa); „Zeitschrift für Wissenschaft und Kunst” 1808; *Gedichte* 1837.
 241 Młodzieńcza tęsknota / *Jugendsehnen* – 1808, publ. pośm.
 242 Pożegnanie / *Abschied: O Täler weit, o Höhen* – 1810; w powieści *Ahnung und Gegenwart* 1815. Mendelssohn.
 242 Intermezzo / *Dein Bildnis wunderselig* – 1810; *Gedichte* 1837. Schumann, *Liederkreis*.

- 243 Pęknięty pierścionek / *Das zerbrochene Ringlein* – ok. 1810; *Deutscher Dichterwald* 1813, krypt. Florens pt. *Lied*. Glück.
- 244 Jarmark / *Jahrmarkt* – jw. pt. *Heinkehr*.
- 244 Rozmowa w lesie / *Waldgespräch* – ok. 1812; w powieści *Ahnung und Gegenwart* 1815. Schumann, *Liederkreis*.
- 245 Wymarsz / *Aufbruch* – 1813; *Gedichte* 1837.
- 246 Dwaj towarzysze / *Die zwei Gesellen* – ok. 1814; *Frauentaschenbuch* na rok 1818 pt. *Frühlingsfahrt*. Schumann, *Romanzen und Balladen*.
- 247 Południowa cisza / *Mittagsruh* – powst. 1812–1814; *Gedichte* 1837.
- 247 Półmrok / *Zwielicht* – w powieści *Ahnung und Gegenwart* 1815. Schumann, *Liederkreis*.
- 247 Ojczyzna / *Die Heimat* – 1819; wiersz zachowany we wczesnym rękopisie noweli *Dichter und ihre Gesellen*.
- 248 Jak chłodno nocną drżą godziną / *Wie kühl schwebt sich bei nächtger Stunde* – cz. 2 cyklu *Liebe in der Fremde*; w noweli *Das Marmorbild*, *Frauentaschenbuch* na rok 1819.
- 249 Pieśń kościelna / *Kirchenlied* – powst. ok. 1823; *Gedichte* 1837.
- 250 Ogrodnik / *Der Gärtner* – w noweli *Aus dem Leben eines Taugenichts* 1826.
- 250 Radosny wędrowiec / *Der frohe Wandersmann* – jw.
- 251 Wieczór / *Der Abend* – 1817; jw.
- 251 Nocą / *Nachts* – cz. 1 cyklu *Nachtbilder*; w dodatku do noweli *Aus dem Leben eines Taugenichts* 1826.
- 251 Koło lipy / *Bei einer Linde* – w noweli *Aus dem Leben eines Taugenichts* 1826.
- 252 Malarz / *Der Maler* – w *Berliner Musen-Almanach* na rok 1831 pt. *Malers Morgenlied*.
- 252 Na obczyźnie / *In der Fremde* – w opowiadaniu *Viel Lärmen um nichts* 1832. Schumann, *Liederkreis*; Brahms.
- 253 Powaby / *Lockung* – *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1834.
- 253 Pożegnanie / *Abschied: Laß, Leben, nicht so wild* – *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1840.
- 254 Dalekie błyski / *Wetterleuchten* – 1834; publ. jw.
- 254 Strażnik / *Der Wächter* – 1834; w noweli *Dichter und ihre Gesellen* 1834.
- 254 Zegary biją w dali / *Von fern die Uhren schlagen* – cz. 8 cyklu *Auf meines Kindes Tod* (Na śmierć mojego dziecka), powst. 1832; *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1834 i 1835; całość: *Gedichte* 1837.
- 255 Leśna dziewczyna / *Waldmädchen* – 1835; *Gedichte* 1837; także w opowiadaniu *Eine Meerfahrt*. Wolf, *Eichendorff-Lieder*.
- 256 Czarodziejska różdżka / *Wünschelrute* – 1835; *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1838.
- 256 W lesie / *Im Walde* – *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1836. Schumann, *Liederkreis*.
- 256 Pustelnik / *Der Einsiedler* – *Gedichte* 1837; też w opowiadaniu *Eine Meerfahrt*. Schumann.
- 257 Wielkanoc / *Ostern* – *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1833 pt. *Frühlingsklänge*.
- 257 Boże Narodzenie / *Weihnachten* – *Gedichte* 1837.
- 257 Pejzaż wieczorny / *Abendlandschaft* – jw.

- 258 Noc wiosenna / *Frühlingsnacht* – *Gedichte* 1837. Schumann, *Liederkreis*.
 258 Kwiat nocy / *Die Nachtblume* – 1830–1831; *Gedichte* 1837. Wolf, *Eichendorff-Lieder* pt. *Die Nacht*.
 259 Noc księżycowa / *Mondnacht* – ok. 1830; *Gedichte* 1837. Schumann, *Liederkreis*; Brahms.
 259 Na zamku / *Auf einer Burg* – 1810–1812; *Gedichte* 1837. Schumann, *Liederkreis*.
 260 Ostrzeżenie / *Warnung* – *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1838.
 260 Olbrzymi / *Die Riesen* – *Gedichte* 1837.
 261 Dalej! / *Durch!* – *Gedichte* 1837.
 261 Ostatni taniec / *Der Kehraus* – *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1838.
 262 Tak czy tak / *So oder so* – *Werke* 1841.
 262 Stary ogród / *Der alte Garten* – w opowiadaniu *Die Entführung* 1839.
 263 Ptakom leśnym / *An die Waldvögel* – jw.
 263 Żeglarskie pozdrowienie / *Schiffergruß* – *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1840.
 264 Świt / *Frühe* – *Werke* 1841.
 264 Śnieżyczki / *Schneeglöckchen* – *Werke* 1841.
 265 W Gdańsku / *In Danzig* – publ. pośm.
 265 Na moje urodziny / *An meinem Geburtstage*
 266 Nocne oczarowanie / *Nachtzauber* – w poemacie *Julian* 1853. Wolf, *Eichendorff-Lieder*.
 266 Milcząca miłość / *Verschwiegene Liebe* – w poemacie *Robert i Guiscard* 1855. Wolf, *Eichendorff-Lieder*.
 267 Nocą / *Nachts* – 1864, publ. pośm.

JOHANN ERNST BENNO

- 268 Maski – *Gedichte* 1845. Legendarny bohater Wenedów, który wezwał króla duńskiego Ruryka (IX w.), aby bitwę rozstrzygnąć pojedynkiem, sam stanął do walki i zwyciężył. Duńczycy znaleźli pozór, aby pojedynek unieważnić, w ponowionym obaju zawodnicy ponieśli śmierć, i wspólnie postanowiono, aby odtąd zaniechać przemocy.
 269 Góra Chełmska / *Der Gollenberg* – *Erzählungen, Balladen und Lieder* 1826–1827.
 271 Widok z góry koło Koszalina / *Berges-Ansicht bei Cöslin* – jw. Przypisy autora. – Eryk Pomorski, ur. przed 1382 na zamku w Darłowie, na chrzcie otrzymał imię Bogusław. Księżę z dynastii Gryfitów, król Norwegii jako Eryk III, król Danii jako Eryk VII i król Szwecji jako Eryk XIII, zdeponizowany osiadł na Gotlandii, skąd urządził korsarskie wyprawy; 1449 objął władzę w księstwie słupskim z rezydencją w Darłowie, gdzie zmarł 1459. Grobowiec znajduje się w kościele Najświętszej Marii Panny.
 273 Bukowo nad jeziorem / *Buckow am See* – *Gedichte* 1845.
 274 Poranek / *Der Morgen* – *Erzählungen, Balladen und Lieder* 1826–1827.
 275 Fanatykom / *An die Fanatiker* – *Gedichte* 1845.
 275 Suchodolski – jw. W oryg. zmienny układ rymów, przekład wierszem białym. – January Suchodolski, ur. 1797 w Grodnie, malarz batalista, oficer wojsk polskich, uczestnik powstania listopadowego. Współzałożyciel Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych. Zmarł w swoim majątku Bojmie na Podlasiu 1875, pochowany na cmentarzu w Oleksinie w pow. siedleckim.

THEODOR KÖRNER

- 277 *Me serce ciężkie! / Mein Herz ist schwer!* – wg Byrona *Hebrew Melodies: My soul is dark*; Sm 16,14–23. Schumann, *Myrthen*.
 277 *Pożegnanie z życiem / Abschied vom Leben* – *Zwölf freie deutsche Gedichte* 1813; *Leyer und Schwerdt* 1814.

FRANZ GRILLPARZER

- 278 *Pęknięty pulpit / Als mein Schreibpult zersprang* – 1813; wyd. pośm. *Gedichte* 1872.
 278 *Półksiężyc lśni na niebie / Der Halbmond glänzet am Himmel* – 1827; jw.
 279 *Słowo przyjaciela / Freundeswort* – *Tristia ex Ponto* 1835.

WILHELM MÜLLER

- 280 *Kwiaty młynarza / Des Müllers Blumen* – z tomu *Sieben und siebzig Gedichte aus den hinterlassenen Papieren eines reisenden Waldhornisten* 1821, w cyklu *Die schöne Müllerin* (Piękna młynarka). Cykl Schuberta pod tym samym tytułem 1823. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.
 280 *Zwiędłe kwiaty / Trockne Blumen* – jw.
 281 *Lipa / Der Lindenbaum* – w rozszerzonym wydaniu jw.: *Zweites Bändchen* 1824, w cyklu *Winterreise* (Podróż zimowa). Cykl Schuberta 1827.
 282 *Błędny ogień / Irrlicht* – jw.
 282 *Ostatnia nadzieja / Letzte Hoffnung* – jw.

AUGUST VON PLATEN

- 283 *Tristan* – publ. 1825.
 283 *Duch zawsze do bezbrzeżnej dali tęskni / Es sehnt sich ewig dieser Geist ins Weite* – 1826; *Gedichte* 1834.
 284 *Tak, twoja miłość płonie w moim sercu / Ja, deine Liebe flammt in meinem Busen* – publ. 1821; *Gedichte* 1834, w cyklu *Ghaselen*.
 284 *On tańczy w Moskwie / Er tanzt in Moskau* – *Gedichte* 1834, *Polenlieder*.

HEINRICH HEINE

- 285 *Góry, zamki na dół patrzą / Berg und Bürgen schaun herunter* – *Gedichte* 1822 pt. *Auf dem Rhein* w dziale *Minnelieder*; *Buch der Lieder* 1827, w dziale *Junge Leiden*. Schumann, *Liederkreis*.
 285 *Czekaj, czekaj, mój żeglarzu / Warte, warte, wilder Schiffmann* – *Gedichte* 1822 pt. *Abfahrt* w dziale *Minnelieder*; jw. Dedykacja tłumacza.
 286 *Gdy nastał cudny miesiąc maj / Im wunderschönen Monat Mai* – *Buch der Lieder* 1827, w dziale *Lyrisches Intermezzo*. Schumann, *Dichterliebe*.
 286 *Mirtem, różami / Mit Myrthen und Rosen* – *Gedichte* 1822 pt. *Nachhall* w dziale *Minnelieder*; jw.
 287 *Nie skarzę się / Ich grolle nicht* – jw.
 287 *Ach, nie wiem sam, co to znaczy / Ich weiß nicht, was soll es bedeuten* – 1823; *Buch der Lieder* 1827, w dziale *Die Heimkehr*. Melodia: Friedrich Silcher.
 288 *Piękna córko rybaka / Du schönes Fischermädchen* – publ. jw. Schubert, zbiór *Schwanengesang* pt. *Das Fischermädchen*.
 288 *Na horyzoncie dalekim / Am fernen Horizonte* – jw. pt. *Die Stadt*.

- 289 Cicha jest noc, zasnęły uliczki / *Still ist die Nacht, es ruhen die Gassen* – jw. pt. *Der Doppelgänger*.
 289 W mrocznych tonąc snach / *Ich stand in dunkeln Träumen* – jw. pt. *Ihr Bild*.
 289 Ja nieszczęsny Atlas! / *Ich unglücksel'ger Atlas!* – jw. pt. *Der Atlas*.

LUDWIG RELLSTAB

- 290 Serenada / *Ständchen* – Schubert, zbiór *Schwanengesang*. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.
 290 Obecność / *Aufenthalt* – jw.
 291 Rozstanie / *Abschied* – jw.

ANNETTE VON DROSTE-HÜLSHOFF

- 292 Lato / *Sommer – Gedichte* 1838, w cyklu *Der Sántis*.
 292 W starym zamku / *Das alte Schloß – Gedichte* 1844, w cyklu *Fels, Wald und See*.
 293 Staw / *Der Weiher* – 1842; *Gedichte* 1844, w cyklu *Heidebilder*.
 294 Dzieci na brzegu / *Kinder am Ufer* – jw.
 294 Chłopiec na bagnie / *Der Knabe im Moor* – „Morgenblatt für gebildete Stände” 1842; jw.
 295 Dom wśród łąk / *Das Haus in der Heide* – 1842; *Gedichte* 1844, w cyklu jw.
 296 Moje pieśni będą żyły / *Meine Lieder werden leben* – fragment z: *Am fünften Sonntag in der Fasten*, w zbiorze *Geistliches Jahr in Liedern*, *Gedichte* 1844.

NIKOLAUS LENAU

- 297 Słońce się za wodą żegna / *Drüben geht die Sonne scheiden* – ze zbioru *Schilflieder* 1832.
 297 Mrok zapada, chmury gnają / *Trübe wirds, die Wolken jagen* – jw.
 297 Po ukrytych leśnych drózkach / *Auf geheimem Waldespfade* – jw.
 298 Tam po nieruchomym stawie / *Auf dem Teich, dem regungslosen* – jw.
 298 Zachód słońca / *Sonnenuntergang* – jw. Mendelssohn.

JULIUS MOSEN

- 299 Gdzie strzelają w górę jodły / *Wo auf hohen Tannenspitzen* – *Gedichte* 1836.
 299 Orzech / *Der Nußbaum* – jw. Schumann, *Myrthen*.
 300 Tam dalej! / *Da drüben!* – *Gedichte* 1836.

JOHANN GABRIEL SEIDL

- 301 Poczta gołębia / *Die Taubenpost* – z tomu *Natur und Herz* 1853. Schubert, zbiór *Schwanengesang*.

EDUARD MÖRIKE

- 302 W zimowy ranek, przed wschodem słońca / *An einem Wintermorgen, vor Sonnenaufgang* – 1825; *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1834; *Gedichte* 1838.
 303 Wspomnienie / *Erinnerung* – 1822; *Deutscher Musen-Almanach* na rok 1834; *Gedichte* 1867.
 304 Moja rzeka / *Mein Fluß* – „Morgenblatt für gebildete Stände” 1828; *Gedichte* 1838.

- 306 Pieśń myśliwska / *Jägerlied* – jw.
- 306 Pytanie i odpowiedź / *Frage und Antwort* – jw. Wolf, *Mörrike-Lieder*.
- 306 Odwiedziny w Urach / *Besuch in Urach* – publ. jw.
- 309 Do ukochanej / *An die Geliebte* – w powieści *Maler Nolten* 1832; *Gedichte* 1838.
- 309 Ogrodnik / *Der Gärtner* – *Gedichte* 1838. Wolf, *Mörrike-Lieder*.
- 310 Na wiosnę / *Im Frühling* – jw.
- 310 Dziewczęca pieśń miłosna / *Erstes Liebeslied eines Mädchens* – 1828; Jahrbuch schwäbischer Dichter und Novellisten 1836; *Gedichte* 1838.
- 311 Godzinkę przed świtaniem / *Ein Stündlein wohl vor Tag* – *Gedichte* 1838. Wolf, *Mörrike-Lieder*.
- 311 Porzucona dziewczyna / *Das verlassene Mägdlein* – 1829; w powieści *Maler Nolten* 1832; *Gedichte* 1838.
- 312 Bęben / *Der Tambour* – *Gedichte* 1838. Wolf, *Mörrike-Lieder*.
- 312 Żołnierska narzeczona / *Die Soldatenbraut* – *Gedichte* 1838.
- 313 Duchy nad Mummelsee / *Die Geister am Mummelsee* – „Damen-Zeitung” 1829 pt. *Mummelsee. Gesang zu Zweien*; w powieści *Maler Nolten* 1832 (jako dialog dzieci wróżki); *Gedichte* 1838 (z podtyt. *Wechselgesang, Śpiew na dwa głosy*).
- 314 Chór siedmiu nimf / *Vom Sieben-Nixen-Chor* – *Gedichte* 1838.
- 317 Córka wrzosowiska / *Die Tochter der Heide* – „Freya” 1862; *Gedichte* 1867.
- 317 Podczas wędrówki / *Auf einer Wanderung* – jw.
- 318 Świt w podróży / *Früh im Wagen* – „Morgenblatt für gebildete Stände” 1846; *Gedichte* 1847.
- 319 Skrytość / *Verborgenheit* – 1832; *Gedichte* 1838. Wolf, *Mörrike-Lieder*.
- 319 Na pewną lampę / *Auf eine Lampe* – „Morgenblatt für gebildete Stände” 1846; *Gedichte* 1847. Wiersz interpretowany jako symboliczne ujęcie sytuacji sztuki w gatunku „poezji rzeczy” (*Dinggedicht*).
Obrazy z Bebenhausen / *Bilder aus Bebenhausen* – *Gedichte* 1867. Cz. 4–6:
- 320 Kapitułarz / *Kapitelsaal*
- 320 Letni refektarz / *Sommer-Refektorium*
- 320 Przejście między celami / *Gang zwischen den Schlafzellen*
- 321 Pomyśl, o duszo! / *Denk es, o Seele!* – „Frauen-Zeitung für Hauswesen, weibliche Arbeiten und Moden” 1852, pt. *Grabgedanken*; w noweli *Mozart auf der Reise nach Prag* 1855; *Gedichte* 1856. Wolf, *Mörrike-Lieder*.
- 322 Nowa miłość / *Neue Liebe* – 1846 – „Kunst- und Unterhaltungblatt für Stadt und Land” 1852; *Gedichte* 1856. Wolf, *Mörrike-Lieder*.
- 322 Wielki Tydzień / *Karwoche* – 1830; w powieści *Maler Nolten* pt. *In der Charwoche*; *Gedichte* 1838.
- 322 Śpiące Dzieciątko Jezus / *Schlafendes Jesuskind* – „Freya” 1862.
- 323 Idylla znad Bodensee albo rybak Marcin / *Idylle vom Bodensee oder Fischer Martin* – 1846. Przytoczony fragment pieśni piątej zaczyna się wspomnieniem sceny, kiedy Toni, syn szypra, wioził łódką dziewczyny, a wśród nich Gertrudę, o której względy zabiegał, i Gretę, córkę owczarza. Toni zachęcił je do śpiewu, nie bacząc, że Gertruda nie ma pięknego głosu, co wywołało jej głęboki i trwały uraz.

ROBERT REINICK

- 325 Miłosne poselstwo / *Liebesbotschaft – Lieder* 1844. Schumann (tekst bez trzeciej zwrotki).
- 326 Ozdrowienie poety / *Dichters Genesung* – jw. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.
- 327 Niedziela na Renie / *Sonntags am Rhein* – publ. jw.

JOSEF WENZIG

- 328 Droga do kochanki / *Der Gang zum Liebchen* – z antologii Wenziga *Böhmi-sche Volkslieder* 1830, na podstawie oryginału czeskiego. Muzyka Brahmsa. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.

FERDINAND FREILIGRATH

- 329 Wychodźcy / *Die Auswanderer – Gedichte*, 1838.
- 330 Nad moją głową ciągną / *Ob meinem Haupte ziehn* – 1833. Z cyklu *Sand-lieder*.
- 330 Kiedy przez Piazzettę / *Wenn durch die Piazzetta* – z Tomasza Moore'a. Schumann, *Myrthen*.

THEODOR STORM

- 332 Godzina zmierzchu / *Dämmerstunde* – publ. 1843.
- 332 I choćby to był wielki ból / *Und war es auch ein großer Schmerz – Gedichte* 1852.
- 332 Miasto / *Die Stadt* – jw.
- 333 Na błoni / *Über die Heide* – jw. Muzyka Brahmsa. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.

FRIEDRICH NIETZSCHE

- 334 Urok dionizyjskości / *Der Zauber des Dionysischen* – w: *Die Geburt der Tra-gödie aus dem Geiste der Musik* 1872.
- 335 Ecce homo – w: *Die Fröhliche Wissenschaft* 1882.
- 335 Szalony człowiek / *Der tolle Mensch* – jw.
- 336 Osamotniony / *Vereinsamt* – 1884; publ. 1894. Też inne tytuły autorskie: *Der Freigeist* (Wolny duch); *Abschied* (Rozstanie); *Heimweh* (Tęsknota za ojczy-zną); *Aus der Wüste* (Z pustyni).
- 337 Człowieku! Zważ! / *O Mensch! Gib acht!* – w: *Also sprach Zarathustra* 1885, cz. IV.

DETLEV VON LILIENCRON

- 338 Na przykościelnym cmentarzu / *Auf dem Kirchhof* – z tomu *Adjutantenritte und andere Gedichte* 1883. Muzyka Brahmsa. Przekład z inspiracji Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina.
- 338 Kto wie gdzie / *Wer weiß wo* – publ. jw. Pod Kolinem Austriacy pobili w dru-gim roku wojny siedmioletniej (1757) wojsko pruskie.
- 339 Kruki / *Raben* – z tomu pośmiertnego *Gute Nacht. Hinterlassene Gedichte* 1909.
- 339 Do Hugona Wolfa / *An Hugo Wolf – Der Heidegänger und andere Gedichte* 1890.

HUGO VON HOFMANNSTHAL

- 341 Przedwiośnie / *Vorfrühling* – „Blätter für die Kunst” 1892.
 342 Myśmy z tej samej, jak i sny, materii / *Wir sind aus solchem Zeug, wie das zu Träumen* – „Pan” 1895.
 342 Czy widzisz miasto? / *Siehst du die Stadt?* – 1890; druk pośm. w „Neue Schweizer Rundschau” 1930.

STEFAN GEORGE

- 343 Wejdz w ten umierający park / *Komm in den totgesagten Park* – *Das Jahr der Seele* 1897, w cyklu *Nach der Lese*.
 343 Jeszcze mnie wierność zmusza / *Noch zwingt mich Treue* – jw., w cyklu *Waller im Schnee*.
 343 Ten kwiat, co pielęgnuję go przy oknie / *Die Blume die ich mir am Fenster hege* – jw.
 344 Chcesz ze mną ustanowić państwo słońca / *Du willst mit mir ein Reich der Sonne stiften* – jw., w cyklu *Sieg des Sommers*.
 344 Wędrowki naszej wzgórze / *Der Hügel wo wir wandeln* – jw., w cyklu *Traurige Tänze*.
 345 Przyszliście do kręgu / *Ihr tratet zu dem Herde* – jw.
 345 Czy chcesz wciąż jeszcze na tej nagiej ziemi / *Willst du noch länger auf den kahlen Böden* – jw.
 345 Fałuje jasna sala / *Hell wogt der Saal* – *Der Teppich des Lebens und die Lieder von Traum und Tod* (książka wykonana ręcznie 1899 jako druk prywatny w 300 egz.), wyd. oficjalne 1900.
 346 Smutek III / *Trauer III* – z tomu *Der siebente Ring* 1907, w cyklu *Maximin*.
 346 Antychryst / *Der Widerchrist* – jw., w cyklu *Gestalten*.
 347 Zbrodnico przekraczacie miarę i granicę / *Ihr baut verbrechende an Maass und Grenze* – *Der Stern des Bundes* 1914; księga pierwsza.
 347 Kto płomień raz obszedł / *Wer je die Flamme umschritt* – jw., księga trzecia.
 348 Na tablicach nowych pisze nowy stan / *Auf neue Tafeln schreibt der neue Stand* – jw.
 348 W najcichszą ciszę / *In stillste Ruh* – z tomu *Das neue Reich* 1928, w cyklu *Das Lied*.

RAINER MARIA RILKE

Z tomu: Ofiary dla Larów / *Larenopfer* 1895; 1913:

- 349 Malá Strana
 349 W katedrze / *Im Dome*
 350 Kraj i lud / *Land und Volk*
 350 Z dni dzieciństwa / *Aus der Kinderzeit*
 351 Do Juliusa Zeyera / *An Julius Zeyer*

Z tomu: W koronie ze snu / *Traumgekrönt* 1867; 1913:

- 351 Pieśń królewska / *Königslied*
 Z tomu: Adwent / *Advent* 1898; 1913:
 352 To moja walka / *Das ist mein Streit*
 352 Te biedne słowa / *Die armen Worte*

Z tomu: Sobie na święto / *Mir zur Feier* 1899; 1909:

- 352 Wobec jawnego zdumienia milcz / *Vor lauter Lauschen und Staunen sei still*
 353 To są ogrody, w które wierzę / *Das sind die Gärten, an die ich glaube*. Dedykacja tłumacza.
 353 Chcemy w noc jasną, księżycową / *Wir wollen, wenn es wieder Mondnacht wird*
 353 Jakkolwiek zwaliśmy to wszystko w nocy / *Wie wir auch alles in der Nacht benannten*
 354 Rapsod o miłości i śmierci korneta Krzysztofa Rilke / *Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke* – pierwsze ujęcie 1899, przeprac. w 1904 wersja publ. 1906.

Z tomu: Księga godzin / *Das Stunden-Buch* 1905:

- 360 Lubię te ciemne godziny w mym bycie / *Ich liebe meines Wesens Dunkelstunden* – Księga o życiu mnicha / *Das Buch vom monchischen Leben*. Słowa prawosławnego mnicha.
 361 Żyję, gdy nowe się zbliża stulecie / *Ich lebe grad, da das Jahrhundert geht* – jw.
 361 O ty ciemności / *Du Dunkelheit* – jw.
 361 Zgaś moje oczy / *Lösch mir die Augen aus* – Księga o pielgrzymowaniu / *Das Buch von der Pilgerschaft*, 1903.
 362 Królowie świata starzy są / *Die Könige der Welt sind alt* – jw.
 362 Wszystko znów będzie wielkie i potężne / *Alles wird wieder groß sein und gewaltig* – jw.
 362 Są nieprawdziwe wielkie miasta / *Die großen Städte sind nicht wahr* – Księga o nędzy i o śmierci / *Das Buch von der Armut und vom Tode*.

Z tomu: Księga obrazów / *Das Buch der Bilder* 1902; 1906:

- 363 Muzyka / *Musik*
 363 Z dzieciństwa / *Aus einer Kindheit*
 364 Konfirmanci / *Die Konfirmanden*
 365 Pont du Carrousel
 365 Samotność / *Einsamkeit*
 365 Jesienny dzień / *Herbsttag*
 366 Jesień / *Herbst*
 366 Chwila powagi / *Ernste Stunde*
 367 Patrzący / *Der Schauende*

Z tomu: Poezje nowe / *Neue Gedichte* 1907:

- 368 Młody Apollo / *Früher Apollo*
 368 Jednorożec / *Das Einhorn*. Dedykacja tłumacza.
 369 Pantera / *Der Panther*
 369 Gazela / *Die Gazelle*
 370 Niebieska hortensja / *Blaue Hortensie*
 370 Rzymska fontanna / *Römische Fontäne*
 371 Hiszpańska tancerka / *Spanische Tänzerin*
 371 Katedra / *Die Kathedrale*

- Z tomu: Poezji nowych część wtóra / *Der Neuen Gedichte anderer Teil* 1908:
- 372 Ukrzyżowanie / *Kreuzigung*
- 373 Zmartwychwstały / *Der Auferstandene*
- 373 Późna jesień w Wenecji / *Spätherbst in Venedig*
- 374 Flamingi / *Die Flamingos*
- 374 Z tomu: Elegie duinejskie / *Duineser Elegien* 1923. Elegia ósma
- Z tomu: Sonety do Orfeusza / *Die Sonette an Orpheus* 1923:
- 376 Tak, Bóg to zdołał / *Ein Gott vermags* – 1 III.
- 377 Pomników nie stawiajcie / *Errichtet keinen Denkstein* – 1 V.
- 377 Ty zaś, o boski / *Du aber, Göttlicher* – 1 XXVI.
- 378 Lustra: nikt jeszcze nie zdołał opisać / *Spiegel: noch nie hat man wissend beschrieben* – 2 III.
- 378 Pragnij przemiany / *Wolle die Wandlung* – 2 XII.
- 379 Wyprowadź wszelkie rozstanie / *Sei allem Abschied voran* – 2 XIII.
- 379 Śpiewaj ogrody, o serce / *Singe die Gärten, mein Herz* – 2 XXI.
- Ze spuścizny:
- 380 Chrystusa zstąpienie do piekieł / *Christi Höllenfahrt* – 1913.
- 380 Głowa Amenofisa IV w Berlinie / *Kopf Amenophis IV in Berlin* – zapisany 1924 ślad wrażenia, jakie podczas wizyty w muzeum w 1913 roku wywarła na poecie głowa faraona, przypisana ostatecznie Tutanchamonowi.
- 381 Narodziny uśmiechu / *Die Geburt des Lächelns* – 1920.
- 381 Natura jest szczęśliwa / *Natur ist glücklich* – 1919.
- 381 Elegia do Mariny Cwietajewej-Efron / *Elegie an Marina Zwetajewa-Efron* – 1926.
- 383 O przyjdź / *Komm du* – grudzień 1926, ostatni wpis w dzienniku.
- 383 Rózo, sprzeczności czysta / *Rose, oh reiner Widerspruch* – napis na grobie poety na cmentarzu w Raron.

ERNST STADLER

- 384 Zmierzch / *Dämmerung* – „Der Stürmer” 1902.
- Z tomu: Preludia / *Praeludien* 1904:
- 384 Do piękna / *An die Schönheit*
- 385 Z mroku / *Aus der Dämmerung*
- 385 Wieczór letniego przesilenia / *Sonnwendabend*
- 386 Sny / *Träume*
- 386 O Gralu / *Vom Gral*
- 387 Incipit vita nova
- 387 Dziewczyna / *Das Mädchen*
- 388 W oranżerii / *Im Treibhaus*
- 388 Semiramida / *Semiramis*
- Z tomu: Wymarsz / *Der Aufbruch* 1913:
- 389 Sentencja / *Der Spruch*. W ostatnim wersie sentencja z Cherubinowego wędrówca Anioła Ślązaka.
- 389 Omamienie / *Betörung*
- 390 Oczyszczenie / *Reinigung*

- 390 Forma jest rozkoszą / *Form ist Wollust*
 390 Wymarsz / *Der Aufbruch*
 391 Lalki / *Puppen*
 391 Przemowa / *Anrede* – „Die Aktion“ 1911.
 392 Ciężki wieczór / *Schwerer Abend*
 392 Gratia divinae pietatis... Przekład: Łaska bożej miłości niech będzie z Sabiną / Której dłonie wykuły mnie z odpornej skały. – Jest to napis umieszczony w południowym podwójnym portalu katedry strasburskiej. Po jego prawej stronie stoi figura Eklezji, po lewej Synagogi. Pierwsza wspiera się prawą ręką na drzewcu krzyża, w lewej trzyma kielich, ukoronowaną głowę zwraca na lewo, ku Synagodze. Ta stoi z opuszczoną głową, z przepaską na oczach, przyodziana w powłóczystą szatę; w prawej ręce trzyma połamaną lancę, w lewej, zwieszanej bezwładnie, tablicę przykazań. Nad Eklezją widnieje napis: „Pokonałam cię krwią Chrystusa”, nad Synagogą: „Ta sama krew, co mnie oślepia”.

FRANK WEDEKIND

- 393 Morderca ciotki / *Der Tantomörder* – przedst. 1902 w monachijskim kabarecie; *Die vier Jahreszeiten*, 1905.

GEORG TRAKL

Ze zbioru: Zbiór 1909 / *Sammlung 1909*, publ. pośm. 1939:

- 394 Strach / *Das Grauen*
 394 Sabat / *Sabbath*
 395 Ballada / *Ballade*
 395 Teatr natury / *Naturtheater*
 396 Milczenie / *Schweigen*
 396 Krwawa wino / *Blutschuld*
 Z tomu: Poezje / *Gedichte* 1913:
 396 Romanca nocą / *Romanze zur Nacht*
 397 Muzyka w Mirabell / *Musik in Mirabell*
 397 Melancholia wieczoru / *Melancholie des Abends*
 398 Do chłopca Elisa / *An den Knaben Elis*
 398 Muza wieczorna / *Abendmuse*
 399 Sen Zła / *Traum des Bösen*
 399 Pieśń duchowna / *Geistliches Lied*
 400 Zaduszki / *Allerseelen*
 401 Melancholia / *Melancholie*
 401 Promienna jesień / *Verklärter Herbst*
 401 W zimie / *Im Winter*
 402 Do starego sztambucha / *In ein altes Stammbuch*
 402 Ludzkość / *Menschheit*
 402 De profundis
 403 Trąby / *Trompeten*

- 403 Zmierzch / *Dämmerung*
 404 Fen na przedmieściu / *Vorstadt im Föhn*
 404 Szeptane po południu / *In den Nachmittag geflüstert*
 405 Upadek / *Verfall*
 405 Ludzka nędza / *Menschliches Elend*
 406 Pieśń wieczorna / *Abendlied*
 406 Pieśń nocna / *Nachtlied*
 Z tomu: Sebastian we śnie / *Sebastian im Traum* 1915:
 407 Dzieciństwo / *Kindheit* – „Der Brenner” 1913.
 407 Na bagnie / *Am Moor*
 408 Wieczór zimowy / *Ein Winterabend*
 408 Wzdłuż / *Entlang* – *Die Pforte. Eine Anthologie* 1913.
 409 Jesień Samotnika / *Der Herbst des Einsamen*
 409 Spokój i milczenie / *Ruh und Schweigen* – „Der Brenner“ 1913.
 409 Narodziny / *Geburt* – „Der Brenner” 1914 (styczeń).
 410 Przemienienie / *Verklärung*
 410 Fen / *Föhn* – „Der Brenner” 1914 (marzec).
 411 Do oniemiałych / *An die Verstumten* – „Der Brenner“ 1914 (styczeń).
 411 Słońce / *Die Sonne* – jw.
 412 Śpiew pojmanego kosa / *Gesang einer gefangenen Amsel* – „Der Brenner“ 1914 (czerwiec).
 412 Lato / *Sommer*
 „Der Brenner“ 1914–1915:
 413 Sen / *Der Schlaf* – publ. 1914 (lipiec).
 413 Burza / *Das Gewitter* – jw.
 414 Noc / *Die Nacht* – jw.
 415 Smutek / *Die Schwermut* – 1915, pośm.
 415 Skarga / *Klage* – jw.
 416 Nocna rezygnacja / *Nachtergebung* – jw.
 416 Na Wschodzie / *Im Osten* – jw.
 417 Skarga / *Klage* – jw.; wiersz wysłany z Krakowa z datą 27 października.
 417 Gródek / *Grodek* – jw.
 Z rękopisów:
 418 Wieczór / *Ein Abend*
 418 Pora roku / *Jahreszeit*
 419 W świetle księżyca / *Im Mondschein*
 419 Zmierzch zachodni / *Westliche Dämmerung*
 420 Coraz ciemniej / *Immer dunkler*
 420 U brzegu starej studni / *Am Rand eines alten Brunnens*
 420 Do Novalisa / *An Novalis*
 421 Wzdłuż murów / *An Mauern hin*
 421 Prośba / *Bitte*

GEORG HEYM

Z tomu: Wieczny dzień / *Der ewige Tag* 1911:

- 422 Berlin I
- 422 Pociągi / *Die Züge*
- 423 Berlin III
- 423 Więźniowie II / *Die Gefangenen II*
- 424 Bóg miasta / *Der Gott der Stadt*
- 424 Topielica / *Die Tote im Wasser*
- 425 Po bitwie / *Nach der Schlacht*
- 425 Drzewo / *Der Baum*
- 426 Robespierre
- 427 Chmury / *Wolken*
- 428 Dzień letniego przesilenia / *Sonnwendtag*
- 428 Spokojność / *Die Ruhigen*
- 429 Ku północy / *Gegen Norden*
- 429 Śpiący ludzie / *Die Schläfer*

Z tomu: Umbra vitae 1912, pośm.:

- 430 Ludzie wystają tłumnie po ulicach / *Die Menschen stehen vorwärts in den Straßen* – pt. *Umbra vitae*.
 - 431 Wojna / *Der Krieg*
 - 432 Żeglarze / *Die Seefahrer*
 - 433 Marzenie w jasnym błękicie / *Träumerei in Hellblau*
 - 434 Chyżymi okrętami / *Mit den fahrenden Schiffen*
 - 435 Księżyc / *Mond*
 - 436 Miasta / *Die Städte*
 - 436 Miasto utrapienia / *Die Stadt der Qual*
 - 437 Kata
 - 438 Miasto / *Die Stadt*
 - 438 Noc / *Die Nacht*
 - 439 Umierający Faun / *Der sterbende Faun*
 - 439 Ślepe kobiety / *Die blinden Frauen*
 - 440 Noc III / *Nacht III*
 - 440 Zaduszki / *Allerseelen*
 - 441 Twoje rzęsy, długie takie / *Deine Wimpern, die langen*
 - 442 Tancerka w gemmie / *Die Tänzerin in der Gemme*
 - 443 Hora mortis
 - 443 Piłat / *Pilatus*
 - 444 Judasz / *Judas*
 - 444 Msza / *Die Messe*
 - 445 Hymn / *Hymne*
- Inne wiersze ze spuścizny:
- 445 Polska / *Polen*
 - 446 Gina
 - 446 Dworzec przedmiejski / *Vorortbahnhof*

- 447 Bastylia / *Bastille*
 447 Listopad / *November*
 448 Z włosiem srebrzystym / *Mit weißem Haar*
 448 Noc / *Die Nacht*
 449 Umbra vitae

ALFRED LICHTENSTEIN

- 450 Świt / *Dämmerung* – „Der Sturm” 1911.
 450 Punkt / *Punkt* – „Die Aktion” 1914.
 450 Granat / *Die Granate* – publ. w ulotce *Der Krieg* 1914.

YVAN GOLL

- 451 Katedra kolońska / *Kölner Dom* – z tomu *Der Eiffelturm. Gesammelte Dichtungen* 1924.

GOTTFRIED BENN

- 452 Surowodojrzałe / *Rauhreif* – „Die Grenzboten” 1910; jedyna publikacja.
 452 Kasyno / *Kasino* – „Pan” 1912; jedyna publikacja.
 453 Jesień / *Herbst* – *Junge Dichtung*, red. W. Heyman, „Königsberger Hartung-sche Zeitung” 1912; jedyna publikacja.
 453 Przed łanem zboża ktoś powiedział / *Vor einem Kornfeld sagte einer* – w cyklu *Alaska*, cz. V; „Die Aktion” 1913; *Söhne. Neue Gedichte* 1913.
 453 Tu nie ma pociechy / *Hier ist kein Trost* – *Söhne* 1913.
 454 Matka / *Mutter* – jw.
 454 Śpiewy 1–2 / *Gesänge*, w cyklu *Alaska*, cz. VI; „Die Aktion” 1913.
 455 Kolej podziemna / *Untergrundbahn* – „Der Sturm” 1913.
 455 Podróż / *Reise* – „Die Aktion” 1916; *Fleisch. Gesammelte Lyrik* 1917.
 456 Nawrót / *Rückfall* – *Fleisch* 1917.
 456 Plakat / *Das Plakat* – „Die Aktion” 1917; *Fleisch* 1917.
 457 Późny człowiek 1–3 / *Der späte Mensch (Das späte Ich)* – *Die gesammelten Schriften*, 1922.
 458 Noc. Od nieba do mórz / *Nacht. Von Himmel zu Meeren* – „Der Querschnitt” 1923.
 459 Dunka I–II / *Die Dänin* – *Neue Gedichte* 1925.
 462 Regres / *Regressiv* – *Gesammelte Gedichte* 1927.
 462 gdzie chciałbyś żyć / *wo möchtest Du leben* – rękopis 12 czerwca 1931, z listem do Hindemitha.
 463 Bądź zdrow / *Lebe wohl* – powst. 1931 wraz z oratorium *Nieustające*; „Die Literatur” 1933/1934 (październik 1933).
 464 Gdzie żadna łza nie splywa / *Wo keine Träne fällt* – po 5 marca 1933; „Die Literatur” 1933/1934 (październik 1933).
 465 Ach, wzniosłość / *Ach, das Erhabene* – „Das Gedicht” 1936.
 465 Dzień, który kończy lato / *Tag, der den Sommer endet* – jw. Dedykacja tłumacza.
 466 Astry / *Astern* – jw.
 466 Turyn / *Turin* – jw.; przytoczone słowa Nietzschego.
 467 Dokąd / *Wohin* – powst. 30 października 1938; publ. pośm. *Primäre Tage. Gedichte und Fragmente aus dem Nachlaß* 1958.

- 467 Przyjaciele / *Die Gefährten – Zweiundzwanzig Gedichte* 1943 (sierpień); druk prywatny.
- 468 Valse d'automne – 1940; „Merkur“ 1958, pośm.
- 468 Monolog – wiersz przesłany w liście do F.W. Oelzego, przyjaciela, z 24 kwietnia 1941 ze świadomości wprowadzającą w błąd ew. niepowołane osoby uważając: „W średniowiecznym angielskim tomie znalazłem fragment jakiegoś monologu. [...] Przekład pochodzi ode mnie. Pan wie, że nie znam angielskiego, może mógłby Pan wnieść poprawki”. Maszynopis oznaczony datą zapewne nieprzypadkową (dzień urodzin Hitlera). *Zweiundzwanzig Gedichte* 1943.
- 470 Wszystkie te groby / *Alle die Gräber* – jw.
- 471 Ja zatracone / *Verlornes Ich* – jw.
- 472 Henri Matisse: „Asfodele” / H.M.: „*Asphodèles*” – jw.
- 472 Chopin – 1944, październik; *Statische Gedichte* 1946.
- 473 5. wiek / *5. Jahrhundert* – jw.
- 474 Leżysz i milczysz / *Du liegst und schweigst* – 1946–1947; *Primäre Tage. Gedichte und Fragmente aus dem Nachlaß* 1958.
- 475 Turyn II / *Turin II* – jw.; do Nietzschego.
- 475 Jest taki ogród / *Es ist ein Garten* – cz. 4 poematu *Epilog* 1945; *Trunkene Flut* 1949.
- 476 Pomyśl o zrezygnowanych / *Denk der Vergeblichen – Fragmente* 1951.
- 476 Podróżowanie / *Reisen* – jw.
- 477 Więc jak to jest / *Wie ist das nur* – 1950; *Briefe an F.W. Oelze*, t. 2,2: 1950–1956, 1980.
- 477 Co On nakłada na nas / *Auferlegt – Destillationen* 1953.
- 477 Ścieśnienie / *Eingeengt* – jw.
- 478 Przeżywam flaszki głównie / *Ich erlebe vor allem Flaschen* – cz. III cyklu *Destille* (Knajpa); jw.
- 479 Już zabierz tę belladonnę / *Nimm fort die Amarylle* – jw.
- 479 Impromptu – *Aprèslude* 1955.
- 480 Pewnej nocy / *In einer Nacht* – jw.
- 480 Słowa / *Worte* – jw.
- 481 Nike – jw. Dedykacja tłumacza.
- 481 Powiedz mi to / *Bitte wo* – jw.
- 481 Powstrzymaj żale / *Kann keine Trauer sein* – „Merkur” 1956 (maj).

BERTOLT BRECHT

- 483 Zakochani / *Die Liebenden* – 1927.

DIETRICH BONHOEFFER

- 484 Przez dobre siły / *Von guten Mächten* – ten wiersz dołączył Bonhoeffer w grudniu 1944 do listu z więzienia gestapo, przed osadzeniem w obozach Buchenwald i Flossenbürg, gdzie został stracony.

PAUL CELAN

- 485 Todtnauberg – wiersz napisany wkrótce po wizycie u Martina Heidegggera w jego chacie w Szwarzwaldzie. Wpis Celana brzmiał: „Do księgi domowej, ze spojrzeniem na gwiżdż nad źródłem, z nadzieją na rodzące się słowo w sercu. Dn. 25 lipca 1967”.

HEINZ PIONTEK

- 486 Trzydzieści lat / *Mit dreißig Jahren* – z tomu *Wassermarken* 1957.
487 Ostrożni / *Die auf der Hut sind* – z tomu *Mit einer Kranichfeder* 1962.
488 Wspomnienie młodości / *Erinnerung an die Jugend* – z tomu *Klartext* 1966.
488 Pszczoły / *Die Bienen* – z tomu *Tot oder lebendig* 1971.
489 Próba, żeby wyjść na czysto ze śmiercią 1–3 / *Versuch, mit dem Tod ins reine zu kommen* – z tomu *Wie sich Musik durchschlug* 1978.
489 Przypominam sobie – z tomu *Neue Umlaufbahn* 1998.
491 W cieniu Ziemi – jw. Dedykacja autora.

518 Alfabetyczny spis autorów